

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGOẠI THƯƠNG

--o0o--

LÝ HOÀNG PHÚ

**CÁC YẾU TỐ TÁC ĐỘNG TỚI ĐẦU TƯ TRỰC TIẾP NƯỚC NGOÀI
VÀO CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN TRONG BỐI CẢNH KHỦNG
HOẢNG TÀI CHÍNH, SUY THOÁI KINH TẾ TOÀN CẦU VÀ
KHUYẾN NGHỊ CHO VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SỸ KINH TẾ

HÀ NỘI- 2013

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGOẠI THƯƠNG**

--o0o--

LÝ HOÀNG PHÚ

**CÁC YẾU TỐ TÁC ĐỘNG TỚI ĐẦU TƯ TRỰC TIẾP NƯỚC NGOÀI
VÀO CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN TRONG BỐI CẢNH KHỦNG
HOẢNG TÀI CHÍNH, SUY THOÁI KINH TẾ TOÀN CẦU VÀ
KHUYẾN NGHỊ CHO VIỆT NAM**

Chuyên ngành: Kinh tế quốc tế

Mã số: 62.31.01.06

LUẬN ÁN TIẾN SỸ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học:

- 1. PGS, TS Tăng Văn Nghĩa**
- 2. PGS, TS Vũ Chí Lộc**

HÀ NỘI- 2013

LỜI CẢM ƠN

Trước tiên, Nghiên cứu sinh xin được chân thành bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới PGS, TS Tăng Văn Nghĩa và PGS, TS Vũ Chí Lộc vì những chỉ bảo, hướng dẫn tận tình trong thời gian nghiên cứu sinh thực hiện Luận án.

Thứ hai, Nghiên cứu sinh xin được trân trọng gửi lời cảm ơn tới Ban Giám hiệu Trường Đại học Ngoại thương, cơ quan chủ quản của nghiên cứu sinh, đã tạo điều kiện về tài chính, về tinh thần và về thời gian cho nghiên cứu sinh; tới Ban chủ nhiệm Khoa Sau Đại học và toàn bộ đội ngũ cán bộ Khoa Sau Đại học Trường Đại học Ngoại Thương, đặc biệt là PGS TS Phạm Thu Hương vì những hỗ trợ, giúp đỡ cần thiết cho nghiên cứu sinh trong thời gian thực hiện Luận án.

Thứ ba, Nghiên cứu sinh cũng xin gửi lời cảm ơn Ban chủ nhiệm Khoa Kinh tế Quốc tế vì đã tạo điều kiện vật chất và tinh thần cho nghiên cứu sinh, các giảng viên Bộ môn Kinh tế quốc tế và Phương pháp lượng vì đã có những góp ý bổ ích khi nghiên cứu sinh thực hiện Luận án.

Cuối cùng, Nghiên cứu sinh xin được trân trọng gửi lời cảm ơn tới đội ngũ giảng viên, và các nhà nghiên cứu thuộc trung tâm nghiên cứu CERDI, thuộc Đại học Tổng hợp Auvergne, Pháp về những tư vấn bổ ích trong thời gian NCS thực hiện Luận án.

LỜI CAM ĐOAN

Nghiên cứu sinh xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu độc lập, và chưa từng được công bố ở Việt Nam và trên thế giới. Các số liệu được thu thập từ các nguồn số liệu chính thức của các đơn vị, tổ chức trong nước và quốc tế. Mô hình nghiên cứu trong Luận án được thực hiện hoàn toàn mới. Nếu sai, nghiên cứu sinh xin chịu mọi trách nhiệm.

Nghiên cứu sinh

Lý Hoàng Phú

MỤC LỤC

LỜI CẢM ƠN.....	i
LỜI CAM ĐOAN.....	ii
DANH MỤC BIỂU ĐỒ	vii
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT	viii
A. PHẦN MỞ ĐẦU.....	1
B. TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN.....	6
1. TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU Ở NƯỚC NGOÀI.....	6
1.1. Các nghiên cứu lí luận	6
1.2. Các nghiên cứu thực nghiệm.....	10
2. TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU Ở VIỆT NAM.....	19
C. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU	22
CHƯƠNG 1: CÁC YẾU TỐ TÁC ĐỘNG TỚI FDI TRONG ĐIỀU KIỆN KHỦNG HOẢNG VÀ SUY THOÁI KINH TẾ THẾ GIỚI	22
1.1. TỔNG QUAN VỀ ĐẦU TƯ TRỰC TIẾP NƯỚC NGOÀI	22
1.1.1. Một số khái niệm cơ bản.....	22
1.1.2. Vai trò của FDI đối với các nước tiếp nhận đầu tư.....	29
1.2. KHỦNG HOẢNG TÀI CHÍNH VÀ MỐI LIÊN HỆ VỚI FDI.....	32
1.2.1. Khái niệm khủng hoảng tài chính và nguyên nhân của khủng hoảng tài chính thế giới 2008	33
1.2.2. Đặc điểm của khủng hoảng tài chính thế giới 2008.....	34
1.2.3. Ảnh hưởng của khủng hoảng tài chính và suy thoái kinh tế 2008 tới FDI.....	37
1.3. TỔNG QUAN VỀ CÁC YẾU TỐ TÁC ĐỘNG TỚI FDI.....	37
1.3.1. Các yếu tố tác động chung.....	38
1.3.2. Các yếu tố thúc đẩy chủ đầu tư tiến hành đầu tư trực tiếp nước ngoài.....	41
1.3.3. Các yếu tố có tác động đến việc thu hút FDI của nước tiếp nhận đầu tư	44
CHƯƠNG 2: TÁC ĐỘNG CỦA CÁC YẾU TỐ TỚI DÒNG VỐN FDI VÀO CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN.....	53
2.1. THỰC TRẠNG FDI VÀO CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN TRONG KHỦNG HOẢNG TÀI CHÍNH VÀ SUY THOÁI KINH TẾ THẾ GIỚI.....	53
2.1.1. FDI vào khu vực các nước đang phát triển châu Á.....	53
2.1.2. FDI vào khu vực các nước đang phát triển Châu Phi.....	56
2.1.3. FDI vào khu vực các nước đang phát triển Châu Mỹ La Tinh.....	59
2.1.4. FDI vào khu vực các nước có nền kinh tế chuyển đổi thuộc châu Âu.....	62

2.2. THỰC TRẠNG CÁC YẾU TỐ TÁC ĐỘNG TỚI FDI VÀO CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN	64
2.2.1. Các yếu tố tác động chung.....	64
2.2.2. Thực trạng một số yếu tố tác động liên quan đến việc thúc đẩy và thu hút FDI vào các nước đang phát triển.....	69
2.3. ĐÁNH GIÁ TÁC ĐỘNG CỦA MỘT SỐ YẾU TỐ TỚI FDI VÀO CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN BẰNG MÔ HÌNH ĐỊNH LƯỢNG	87
2.3.1. Cơ sở kinh tế của mô hình.....	87
2.3.2. Phương trình hồi quy và các biến số của mô hình.....	87
2.3.3. Giới thiệu về cơ sở dữ liệu liên quan đến mô hình	91
2.3.4. Các giả thuyết đặt ra để kiểm định với mô hình.....	92
2.3.5. Kết quả hồi quy	95
2.3.6. Một số đánh giá rút ra từ mô hình định lượng	102
CHƯƠNG 3: MỘT SỐ KHUYẾN NGHỊ ĐỐI VỚI VIỆT NAM NHẪM CẢI THIỆN VIỆC THU HÚT FDI TRONG THỜI GIAN TỚI	106
3.1. DỰ BÁO TRIỂN VỌNG VÀ THÁCH THỨC ĐỐI VỚI DÒNG VỐN FDI VÀO CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN TRONG THỜI GIAN TỚI.....	106
3.1.1. Một số đặc điểm liên quan đến dòng vốn FDI trên thế giới hiện nay	106
3.1.2. Triển vọng và thách thức đối với dòng vốn FDI vào các nước ĐPT..	111
3.2. THỰC TRẠNG THU HÚT FDI CỦA VIỆT NAM TRONG THỜI GIAN QUA	
3.2.1. Tổng quan về FDI vào Việt Nam	118
3.2.2. Một số thuận lợi và thách thức đối với Việt Nam trong việc thu hút FDI	122
3.3. MỘT SỐ KHUYẾN NGHỊ CỤ THỂ ĐỐI VỚI VIỆT NAM NHẪM CẢI THIỆN VIỆC THU HÚT FDI TRONG THỜI GIAN TỚI	129
3.3.1. Các quan điểm về định hướng thu hút FDI vào Việt Nam tới năm 2030	129
3.3.2. Một số khuyến nghị cụ thể đối với Việt Nam nhằm cải thiện việc thu hút FDI trong thời gian tới	132
D. KẾT LUẬN	149
Đ. DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU CÔNG BỐ KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU CỦA ĐỀ TÀI LUẬN ÁN	151
E. DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	152
G. PHỤ LỤC.....	158

DANH MỤC BẢNG

TÊN BẢNG	TRANG
Bảng 1: Tổng hợp các yếu tố tác động tới FDI theo các nghiên cứu kinh tế thuần túy	9
Bảng 2: Tổng quan một số nghiên cứu thực nghiệm về các yếu tố ảnh hưởng tới FDI	17
Bảng 3: Tổng quan kinh tế thế giới sau khủng hoảng tài chính 2008	35
Bảng 4: Tổng quan các dòng vốn tới các quốc gia đang phát triển giai đoạn 2005-2010	37
Bảng 5: Tổng hợp về các yếu tố tác động tới FDI từ góc độ nhà đầu tư-yếu tố đẩy	44
Bảng 6: Tổng giá trị FDI đăng ký vào các nước đang phát triển châu Á giai đoạn 1994-2012 (đơn vị : USD)	54
Bảng 7: Dòng vốn FDI vào các nước đang phát triển châu Phi giai đoạn 2000-2012 (đơn vị: triệu USD)	57
Bảng 8: 10 quốc gia nhận FDI hàng đầu tại châu Phi năm 2010	59
Bảng 9: Dòng vốn FDI vào châu Mỹ La tinh giai đoạn 2000-2012 (đơn vị: triệu USD)	60
Bảng 10: Danh sách 10 quốc gia nhận FDI hàng đầu tại châu Mỹ La tinh và Cari bê năm 2010	61
Bảng 11: Dòng vốn FDI vào các nước đang phát triển châu Âu giai đoạn 2000-2012 (đơn vị: USD)	63
Bảng 12: Dòng vốn FDI trước và trong khủng hoảng tài chính và suy thoái kinh tế thế giới vào các nhóm nước đang phát triển (đơn vị : tỉ USD)	64
Bảng 13: 29 thành viên mới nhất của WTO kể từ khi ra đời năm 1995	66
Bảng 14: Tỷ trọng các dự án FDI của các nước BRIC tính theo các khu vực nhận đầu tư (bình quân giai đoạn 2005-2007 và năm 2011; đơn vị: %)	68
Bảng 15: Dân số năm 2010 của 30 nước đang phát triển đông dân nhất tại ba châu lục chính	70
Bảng 16: Mối quan hệ giữa quy mô dân số và FDI	71
Bảng 17: Tỷ lệ tốt nghiệp phổ thông tại 10 nước đang phát triển nhận đầu	72

tư trực tiếp hàng đầu năm 2008, 2009 và 2010	
Bảng 18: Thu nhập bình quân đầu người tại 10 nước nhận đầu tư lớn nhất năm 2010	73
Bảng 19: Trữ lượng dầu mỏ của các nước đang phát triển trên thế giới tại 3 châu lục năm 2011 (đơn vị: tỷ thùng)	75
Bảng 20: Thống kê các hiệp định khuyến khích và bảo hộ đầu tư được ký kết trên thế giới và tại 10 nước nhận FDI lớn nhất năm 2010	78
Bảng 21: Một số tiêu chí về cơ sở hạ tầng tại 10 nước đang phát triển nhận đầu tư hàng đầu năm 2011	79
Bảng 22: Một số tiêu chí khác về cơ sở hạ tầng tại 10 nước đang phát triển nhận đầu tư hàng đầu năm 2011	80
Bảng 23: Thống kê về một số xung đột điển hình tại một số quốc gia đang phát triển trong 10 năm gần đây	83
Bảng 24: Chỉ số cảm nhận tham nhũng ở Việt Nam	85
Bảng 25: Các giả thiết cần kiểm định về các yếu tố ảnh hưởng đến FDI	93
Bảng 26: Thống kê mô tả các biến	93
Bảng 27: Thống kê tương quan giữa các biến	94
Bảng 28: Kết quả hồi quy của các mô hình	96
Bảng 29: Ảnh hưởng của các yếu tố tác động tới FDI vào tổng thể các nước đang phát triển so sánh với các nghiên cứu trước	98
Bảng 30: Kết quả hồi quy theo khu vực địa lí	101
Bảng 31: Tổng hợp các yếu tố tác động tới FDI vào các nước đang phát triển theo khu vực địa lí	104
Bảng 32: 10 vụ đầu tư mới có giá trị lớn nhất bởi các TNCs nhà nước giai đoạn 2006-2010	109
Bảng 33: Các dự án đầu tư mới trên thế giới và theo các nhóm nước giai đoạn 2003-2010 (đơn vị : %).	110
Bảng 34: Thủ tục/rào cản hành chính giai đoạn xin phê chuẩn đầu tư tại các nước đang phát triển năm 2010	116
Bảng 35: 10 ngành thu hút FDI hàng đầu tại Việt Nam tính đến 12/2011	120

Bảng 36: 10 tỉnh, thành phố của Việt Nam thu hút FDI hàng đầu tính đến 12/2011	121
Bảng 37: 5 đối tác FDI hàng đầu của Việt Nam tính đến 2011	122
Bảng 38: Số lượng các công việc tương ứng với các hoạt động đầu tư tại 3 thành phố ở Việt Nam	128

DANH MỤC BIỂU ĐỒ

TÊN BIỂU ĐỒ	TRANG
Biểu 1 : Dòng vốn FDI vào các nước đang phát triển châu Á giai đoạn 2000- 2010	55
Biểu 2: Dòng vốn FDI vào: tổng luồng vốn và phân theo các nhóm nước, 1980-2010, (đơn vị: tỷ USD)	107
Biểu 3: Vốn FDI đăng ký tại Việt Nam giai đoạn 2006-2013	119

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

Stt	Từ viết tắt	Tiếng Anh	Tiếng Việt
1	APEC	Asia-Pacific Economic Cooperation	Diễn đàn hợp tác kinh tế Châu Á- Thái Bình dương
2	ASEAN	Association of Southeast Asian Nations	Hiệp hội các nước Đông Nam Á
3	CAEMC	Central African Economic and Monetary Community	Hiệp hội kinh tế tiền tệ Trung Phi
4	CH		Cộng hòa
5	CHDC		Cộng hòa dân chủ
6	CPI	Corruption Perception Index	Chỉ số cảm nhận tham nhũng
7	ĐPT		Đang phát triển
8	EU	European Union	Liên minh châu Âu
9	ECOWAS	The Economic Community Of West African States	Hiệp hội kinh tế các quốc gia Tây Phi
10	FDI	Foreign Direct Investment	Đầu tư trực tiếp nước ngoài
11	FIAS	Facility for Investment Climate Advisory Services	Tổ chức dịch vụ tư vấn môi trường đầu tư
12	GATT	General Agreement on Taxation and Trade	Hiệp định chung về thuế quan và thương mại
13	GDP	Gross National Product	Thu nhập quốc dân
14	IFC	International Finance Corporation	Tổ chức tài chính quốc tế
15	IMF	International Monetary Fund	Tổ chức tiền tệ quốc tế
16	LAEA	Latin American Economic Association	Hiệp hội kinh tế Mỹ la tinh
17	MFN	Most Favoured Nation	Tối Huệ quốc
18	MSCI	Morgan Staley Capital International	Chỉ số chứng khoán Morgan Standley Capital International
19	NT	National Treatment	Nguyên tắc đối xử quốc gia